СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LII. Ч. 67. НЮ ЙОРК І ДЖЕРЗІ СИТІ, пятниця, 7-го квітня 1944. No. 67. NEW YORK and JERSEY CITY, Friday, April 7, 1944. VOL. LII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ — ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ — Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 4-0807 — THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA — FIVE CENTS ELSEWHERE

ВИЛКІ РЕЗИҐНУЄ З РЕПУБЛИКАНСЬКОЇ КАНДИДАТУРИ НА УРЯД ПРЕЗИДЕНТА

ОМАГА (Небраска). — Внаслідок поразки, якої зазнав Вендел Вилкі при правиборах у стейті Висканзин у вівторок 4. квітня, він зрезиґнував з кандидатури на становище президента Злучених Держав. Кіндевий вислід правиборів („праймеріс") виказав, що 15 републиканських стейтових делеґатів на конвенцію в Шікаґу вже перед вибором заявили, що вони віддадуть свої голоси на нюйорського губернатора Тамеса Дюїя, а коли до них зарахувати ще 3 без ніякої заяви, виходить, що у Висканзин Дюї зискає аж 18 голосів. Із решти 6 голосів заявилися по 3 делеґати за Стасена і за ґенерала МекАртура.

Вилкі проголосив свою заяву про резиґнацію по скінченню своєї промови в Омага. Він теж заявив, що на републиканській конвенції в Шікаґо він буде працювати за прийняття цих політичних засад, які він проголошував у своїх кандидатських промовах. Змістом промови в Омага було питання, звернене на адресу теперішної адміністрації у Вашингтоні: „Яка є заграничнa політика Злучених Держав?" — З Вашингтону наспіли вісти, що заява Вилкія про зречення кандидатури викликала дуже прихильні заваґи серед републиканських конґресменів, які добачують у його потягненню змагання до втримання солідарности в Републиканській Партії.

ПРИСПІШУЮТЬ ПОБІР РЕКРУТА ПОНИЖЧЕ 26 ЛІТ.

НЮ ЙОРК. — Директор нюйорської округи Поборової Служби полковник Артур В. МекДермат видав розпорядок, щоб до 1. травня зголосилися до военної служби всі рекрути нижче 26 літ життя. Він остеріг теж, що після 1. травня дістануть проволоку від служби лише такі поборові, що наглядно докажуть, що вони конечно потрібні при праці в военній продукції. Одначе прохання за відложення служби мусять бути внесені найдальше до 15. квітня 1944.

ПЕНИСИЛИНА БУДЕ ДОСТУПНОЮ ДЛЯ ВСІХ.

КЛИВЛЕНД. — Ще в червні 1943. р. ново відкритий чудо-лік пенисилина вважалася такою рідкістю, що її уживали лише для вояків. Від того часу її продукція зросла стократно, а ціна впала упродовж одного року на 84 відсотки. Внаслідок цього пенисилина буде тепер доступною для всього загалу по шпиталях і в дроґеріях. Це виявив директор окружної хемічної лябораторії д-р Роберт Д. Каґгил в імени Американського Хемічного Товариства.

ЗА ПРИЗНАННЯ РІВНОГО ПРАВА ЖІНКАМ У ВИБОРІ ПРАЦІ.

НЮ ЙОРК. — Урядово хочуть признати жінкам право свобідного вибору такого звання, яке вони самі собі бажають. Це зазначено у проекті нового „Чартеру Суспільних Прав", який має бути внесений на зібранню Міжнародної Орґанізації Праці, як аґенди Ліґи Націй. Вона збирається на нараду у Філядельфії 20. квітня й потриває кілька тижнів. Урядовими американськими делеґатами на цю конференцію є секретарка праці пані Френсис Перкинс і сенатор Елберт Д. Тамес. Від інших держав прибудуть теж по два делеґати, згідно з правилами, принятими при поклинуванню до життя цеї орґанізації.

РОСІЙСЬКА МОВА СТАЄ ПОПУЛЯРНОЮ МІЖ УРЯДОВЦЯМИ.

ВАШИНҐТОН. — Здавна світ приняв до відома, що Америка це одномовний край. Аж перша европейська війна зробила вилім і в Злучених Державах почали вчитися еспанської мови для урядового вжитку. Теперішня війна посунула цю справу ще дальше вперед і кожен урядовець старається навчитися хоч одної чужинної мови. При пробнім голосуванню серед бюрових робітників та вищих урядовців показалося, що російська мова вибивається як конкурентка французької мови. Тесаме явище замітне по школах. Там учні домагаються науки російської мови на місце французької.

ВІТВОРЕНО ВОДОПРОВОДИ З РІКИ ДЕЛЕВЕР ДЛЯ НЮ ЙОРКУ.

ЛАКАВАК (Ню Йорк). — Могутний тунель для проведення питної води з ріки Делевер до Ню Йорку, вже вітворений. Водопроводом прибуде до міста 540,000,000 гальонів води денно, тобто на половину води більше, ніж місто мало досі. Тунель довгий на 85 миль, а його кошти досі досягнули $190,000,000. Щоб воду мож уживати до пиття, її вливається наперед у відповідні збірники для хемічного очищення.

Губернатор Дюї може бути іменований при першому голосуванню на Републиканській Конвенції

НЮ ЙОРК. — Внаслідок поразки Вендела Вилкія при правиборах у стейті Висканзин і його резиґнації з кандидатури, запанувала радість між прихильниками нюйорського губернатора Томеса Ф. Дюїя. Вони надіються, що тепер ніхто з Републиканської Партії не буде оспорювати його популярности. Тому, що він виказав свою силу при виборі на становище губернатора стейту Ню Йорк і може дістати всі голоси нюйорської делеґації на републиканській конвенції в Шікаґу, панує загальне переконання, що його номінують кандидатом на становище президента з рамени Републиканської Партії вже в першому голосуванню на конвенції. Як кандидат він теж мав би дійсну нагоду стати президентом, беручи під увагу його дотеперішню популярність.

„ДЕЙЛІ ВОРКЕР" ПРОЗИВАЄ КРАВЧЕНКА ЗРАДНИКОМ

НЮ ЙОРК. — Урядова ґазета комуністів „Ди Дейлі Воркер" заатакувала Віктора Кравченка за його заяву на знак протесту проти „дволичної політики" советського уряду. Комуністична ґазета не розбирає закидів, проголошених Кравченком проти советської політики, але називає його „малим зрадником, який попав у Гітлерові сіти". „Дейлі Воркер" твердить теж, що Кравченко пішов на службу „могутніх сил, котрі ненавидять Советський Союз, котрі смертельно бояться перемоги советської армії і котрі не хочуть допустити до співділання великих держав для винищення фашизму". Комуністичний орґан називає теж Кравченка „ящіркою" і „нужденною слабиною". — У відповідь на це заявив Кравченко перед репортерами: „Я не хочу попадати в спір з комуністичною ґазетою. Вже самий спосіб нападу і прозивання вказує, якими методами воюють комуністи. Отже правдою є, що комуністична ґазета не заперечила моєї заяви, котру я подав в оповістці про мою резиґнацію. Напад ґазети „Дейлі Воркер" потверджує лише її солідарність з Москвою, а я думаю, що американська публика буде вражена її напастями".

Анґлія збирається забороняти страйки в війні

ЛОНДОН. — Зогляду на те, що страйки вуглекопів спричиняють поважну задержку военного зусилля, британський уряд добивається ухвалення в парляменті закона проти таких страйків як проти допомоги ворогови.

БРИТАНІЯ ПЕРЕРИВАЄ ВСІ ТЕЛЕФОНИ З ІРЛЯНДІЄЮ

ЛОНДОН. — Загострюючи далі таємність зогляду на наближаючуся інвазію Европи, британський уряд зізолював зовсім Ірляндію, відтинаючи їй всі телефонові лінії.

Цілю зарядження не дати ворогови дізнатися через Ірляндію про рух аляіянтських військ.

ДВА КОМУНІСТИ В ФРАНЦУЗЬКІМ УРЯДІ В АЛЬЖІРІ

АЛЬЖІР. — Ґенерал Де Ґоль побільшив Французький Комітет Національного Визволення, котрий має мати характер тимчасового уряду французької републики, через додання до нього двох комуністів: Франсуа Білюса й Фернанда Ґреніера. Вони стали членами міністерського кабінету, один як комісар (міністер) повітря, другий як комісар без теки.

КЛОПОТИ БРИТІЙЦІВ З ПОЛЬСЬКИМ АНТИСЕМІТИЗМОМ У БРИТАНІЇ

ЛОНДОН. — Кількох послів британського парляменту підняло тут справу антисемітизму в польських військах у Британії. Казали, що польські вояки в Британії переслідують і шиканують жидів, які зголосилися до польської армії. Коли переслідувані жиди стараються перенестися до британської армії, польська команда їх за це переслідує.

Антоні Іден заявив у своїй відповіди на ці промови, що він уже раз інтервенював перед польським урядом за антисемітизм польських вояків, але він не може дуже вмішуватися в армію, котра незадовго має брати участь в інвазії на Европі. Всеж таки він обіцяв говорити з польським урядом.

За словами послів, найбільше антисемітизмом заражені є ті польські вояки, що перейшли до польської армії в Британії з німецьких відділів.

НАСТРОЇ В ПОЛЬЩІ

ЛОНДОН. — Сюди прибув 27-літній поляк, що представляє себе висланником підземних орґанізацій у Польщі. Він каже, що вся Польща стоїть за польський уряд на вигнанню. Говорив, що польські підземні орґанізації послухали приказу уряду щодо співпраці з наступаючою червоною армією, та що представники таких місцевих орґанізацій негайно по вступленню частин червоної армії в Польщу подавали це до відома російським комендантам. Ходять чутки, що червона армія декотрих таких висланників арештувала. Він говорив теж, що поляки надіються, що червона армія передасть у руки поляків владу в усіх місцевостях на захід від лінії Курзона.

ЗАХОРОННІ БАЛЬОНИ. — Ці велеканські бальони, зроблені зо шовку й наповнені гелiом, добули від ворога американські і новозеляндські війська на островах Ґрін, що є частиною Соломонських островів. На першому тлі світлини можна бачити зроблену з мішків, наповнених піском, захорону для протилетунських гармат.

ВЕЛИКИЙ БІЙ ЗА ОДЕСУ

ЛОНДОН. — Третя советська армія на Україні заняла залізничу стацію Кубанку й дійшла на віддаль 17 миль від Одеси, головного чорноморського порту, що ще й досі находиться в німецьких руках. Заняттям Кубанки червона армія перерізала головну залізничу лінію для відвороту яких 100,000 німецьких вояків з Одеси.

Далі на північний захід від Одеси червона армія захопила Роздільну, перерізуючи цим залізницю з Одеси до Кишинева. Добуття Роздільної червона команда вважає великою мілітарною перемогою, коли Сталін сповістив її спеціяльним розказом дня.

Команда червоної армії каже, що армія завдала німцям при заняттю Хотина великі втрати. 4,500 німецьких трупів лежало на вулицях міста, а 1,200 вояків здалося в полон.

Німецький комунікат каже, що німецькі війська почали контрофензиву на галицькім Поділлю та відбили від російських військ багато сіл між Станиславовом і Тернополем.

МНОЖАТЬСЯ ПАРТИЗАНСЬКІ ЗАГОНИ НА УКРАЇНІ.

В околиці Чернівців оперує відділ партизанів, котрий в ночі з 27. на 28. березня заатакував німецький ґарнізон в одній місцевости, вбив 40 німців і заставив решту до втечі. Поживу, оставлену німцями, розділено між місцевих людей.

Той самий партизанський загін висадив міни, підложені на дорогах та знищив з укриття 25 німецьких троків й три збірники ґазоліни.

Подібні партизанські відділи оперують теж на територіі молдавської републики.

АМЕРИКАНСЬКІ ЛЕТУНИ БОМБАРДУЮТЬ ПЛОЕШТІ.

НЕАПОЛЬ. — Стовпи диму на 15,000 стіп високі піднялися з Плоешті, центра нафтового промислу в Румунії, коли на нього вдарили американські літаки зо своїх баз в Італії. Рейд був четвертим рейдом аліянтських летунів на Балкані за останніх 7 днів, і мав він виразно на цілі помогти офензиві червоної армії в Румунії.

Недалеко від Плоешті американські летуни стрінулися з поважним спротивом німецьких літаків та протилетничого огню зо землі. Бомбовики били по нафтовому терені та по двох залізничих двірцях, на котрих певно було багато нафти, призначеної до вивозу.

„ТИРПИЦ" СИЛЬНО УШКОДЖЕНИЙ.

ЛОНДОН. — Світлини, зняті з німецького военного корабля „Тирпица", що його допали в понеділок ранком британські літаки у фйорді Альтені в Норвеґії, показують, що корабель ушкоджений так поважно, що він ледво чи зможе взяти участь у німецьких заходах проти наближаючоїся аліянтської інвазії Европи.

З фотографій виходило би, що корабель власне випливав з фйорду.

ІТАЛІЙЦІ ВІДБИВАЮТЬ НІМЕЦЬКІ АТАКИ КОЛО КАСІНА.

НЕАПОЛЬ. — Італійські війська, що добули кілька днів тому гору Мароне, видержали на своїх позиціях сильні атаки німецьких військ, що мали завдання їх звідти висадити. — На інших секторах італійського фронту спокій.

ПАРТИЗАНИ У ГОРАХ ЦЕНТРАЛЬНОЇ ФРАНЦІЇ.

ЛОНДОН. — До французьких кругів наспіли вісти, що в горах центральної Франції французькі патріоти воюють завзято з німецькими військами. Вони вживають проти німців навіть машинових крісів та приладдя до кидання горіючої нафти. В одному такому бою, що тривав цілий день, вбито багато німців.

ТІТО ПОЧИНАЄ НОВУ ОФЕНЗИВУ.

ЛОНДОН. — Югославські партизани почали проти німецьких військ нову офензиву з виразним наміром заняти руки цим німецьким військам і не дати їм можности відійти на фронт проти червоної армії в Румунії.

Велике оживлення военної акції видно здовж залізниці Триест-Любляна. Югославські партизани, що вдерлися до Італії, зчепилися там зо сильним німецьким ґарнізонами.

ДРІБНА ПОЛЬСЬКА МОЛОДЬ ПРОТИ НІМЦІВ.

СТОКГОЛЬМ. — Один подорожний, що прибув сюди недавно з Варшави, столиці Польщі, оповідає, що останніми часами проти німців звернулися дуже молоді хлопці й дівчата. Завдяки низькому ростові вони потраплять перекрастися непостережені, куди не могли би дістатися дозрілі люди. Вони викрадають німцям багато зброї й поживи.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post-Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.		SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy.	
На рік	$7.00	One year	$7.00
на пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
Число в суботи (з англійською частиною):		Saturday's Issue (with Ukrainian Weekly):	

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

Сіном не викрутишся

Американську пресу обігає заява советського урядовця в Вашинґтоні, котрий покинув службу й виступив проти советського уряду з поважними політичними закидами. Закиди є двоякого роду. З одного боку, вони відносяться до трактування народу внутрі советського союзу його урядом. Це немовби нутрішня справа советів, до якої одні американці хотіли би втручатися, а інші не хотіли би. Та справа з другого боку дочіплена до політичних питань Обєднаних Держав, і через те нею певно вже зацікавляться всі, що їм лежить на серці успіх Обєднаних Держав.

Закидує Кравченко советському урядови політичну дволичність. Він каже, що той уряд не робить того, що він удає, що він робить, та робить те, чого він удає, що він не робить, або робити перестав. Мовляв, советський союз представляє себе, немовби він співпрацював з Обєднаними Державами, спеціяльно з Америкою й Англією, а рівночасно він крадьком іде за досягнення своїх осібних цілей, незалежних від цілей усіх Аліянтів. Мовляв, він перед світом розвязує комуністичний інтернаціонал, але потайки його далі удержує й послугується ним для своїх цілей. Він говорить про свій націоналізм, але на ділі він інтриґує для своїх цілей через творення в Москві „все-славянського комітету" та „Союзу польських патріотів". Мовляв, советський уряд вдає, що він веде в Чехословаччині й на Балкані політику співпраці народів Европи, а на ділі йому зовсім за це не йде, а за переведення своїх практичних цілей. Він, мовляв, проклямує своє бажання піддержати створення демократичних режімів в Австрії й інших краях, а на ділі він усюди старається впхати комуністів для добуття впливів для Москви. Мовляв, совети говорять про себе як про демократію, а тимчасом там люди не мають ніяких демократичних громадянських прав.

Вже це є такі поважні закиди, які відносяться до основних проблєм міжаліянтської співпраці, і, як можна сподіватися, вони найдуть широкий відгомін не тільки в пресі, але й в публичній опінії. Через те демократичні країни, як Америка й Англія, зовсім не зможуть їх іґнорувати. Навіть якби советський уряд, як диктатура, не вважав за потрібне, на ці закиди оглядатися, американський уряд і британський на закид Кравченка правдоподібно звернуть увагу, бо вони від публичної опінії залежні. Балачка советської амбасади в Вашинґтоні, що Кравченко це тільки підрядний урядовець, перед американською публичною опінією великого арґументу не робить. Советський уряд краще зробить, коли він подасть фактичні докази, що закиди Кравченка неслушні, якщо він їх має. А як їх не має, то певно краще буде мовчати, а тимчасом справити недостачі. Добро Обєднаних Держав вимагає, аби між ними було взаїмне довіря та щоби кожна з них була демократією не тільки на словах, але й на ділах.

АТЛЯНТІЙСЬКИЙ ЧАРТЕР І ПОЛЬЩА

Добре, що вже в Вашинґтоні та Лондоні згідно говорять про те, що треба доконче ширше пояснити ті принципи, що їх видвигнули на початку війни провідники найбільших демократичних потуг, себто президент Рузвелт та британський премієр Чорчил, у проголошенім ними Атлянтійськім Чартері. Бо через різне розуміння ось тих принципів повстає щораз більше баламуцтво. А одною з таких баламут є, на нашу думку, те, що розуміють польські політики під Атлянтійським Чартером у застосованню його до повоєнної Польщі, або точніше до старих границь Польщі.

Як бачимо, то польські політики, чи таки цілий польський загал, домагаються, щоб Атлянтійський Чартер був застосований до Польщі. На перший погляд це зовсім слушне домагання. Поляки мають моральне чи яке інше право того домагатись. Та інакше представляється отся справа, коли брати під увагу, як це малоб представлятись у дійсности, очевидно в польському розумінню.

Польська політична думка, себто керманичі польської політики, просто дурять польський нарід і світ, коли кажуть, що Атлянтійський Чартер забезпечує ненарушимість границь давної Польщі; коли кажуть, що, наприклад, на „східних кресах", зокрема на західно-українських землях, не може бути ніякого плебісциту, ніякого запиту населення, що воно думає про свою державну приналежність. Ті землі малиб отже належати до Польщі далі, так, як були в її складі до вибуху цеї світової війни. Значить, що, на їх думку, Атлянтійський Чартер не відноситься до українського народу, що був під Польщею...

Ось так розуміє польська політична думка. Совети, що в політиці хитріші й розумніші від поляків, виходять з іншого становища. Вони просто стоять на тому, що нарід Західної України має право висказати свою волю, кажучи, що він уже її висказав при тому голосованню, що вони його перевели. Інша справа, як це голосовання відбулося, та що це взагалі не було ніяке голсовання в демократичному розумінню. Але в засаді вони таки визнали, що тут населення має рішати, а це покривається з принціпами Атлянтійського Чартеру. Це правда, що Західна Україна не дістала справжньої змоги сказати тепер свого слова. Вона сказала його тільки давніше, разом з Східною Україною, коли обєднувалась з нею 22. січня 1919 року в одну соборну демократичну республику. Та польська п о л і т и ч н а думка не признає ні Акту Злуки з 1919 року, ні советського плебісциту, як теж не годиться, щоби дати українському населенню право сказати слово при голосованню під доглядом Аліянтів. Вона тільки стоїть на Ризькім договорі і хоче далі ділити українську землю між Польщу і Росію. То все. І ще каже, що це покривається з принципами Атлянтійського Чартеру...

Вже це одно вказує на конечну потребу повного вияснення, до кого цей Атлянтійський Чартер відноситься та що вияснює. Це вияснення, як думаємо, цілком певно не піде по лінії польського політичного думання.

Проф. Микола Чубатий.

Советська етнічна демократія та Україна

Що це є етнічна демократія?

Вже в часі теперішної війни зродилося нове поняття у політичній термінольоґії, це так звана етнічна демократія. Термін цей повстав таки мабуть в Америці, а творцем його чи не віцепрезидент Волес. Послугується ним тепер часто теж Вендел Вилкі, як говорить про Советську Росію. Що це таке етнічна демократія? Само слово демократія говорить про волю самих мас рішати про своє громадське життя. Тоді етнічна демократія говорилаб, що це такий лад, де маса рішає про своє національно-етнічне обличча. В Советах багато народів, отже етнічна демократія говорилаб про етнічну єдність усіх народів Советського Союза.

В цім останнім розумінню вживає ці слова „етнічна демократія" саме віцепрезидент Волес. Він послугується ними тоді, коли хоче сказати, що в Советах немає дискримінації та понижування одної етнічної ґрупи другою, себто, що всі народи, а є їх у Советах біля 150, рівні з російським, найчисленнішим народом не тільки в теорії, але в дійсности.

Етнічна демократія та політика окупантів на українських землях по першій світовій війні.

Саме впродовж двацять літ поміж обома світовими війнами ціла мізерія міжнаціонального життя на українських землях лежала в тім, що окупанти не признавали етнічної демократії у відношенні поміж пануючою нацією та українським народом на його власних землях.

Взором такої політики була саме Польща, особливо в останніх десяти літах за часів панування так званих полковників. Коли заводилося польські школи на українських землях, очевидно замісць українських, то говорилося, що польська мова це мова державна і в ній повинна бути ведена наука. Це вийде навіть на користь дітвори українського роду; чиж це переслідування? Ще казали, що українців як якоїсь орґанізованої збірноти польська конституція не знає; знає тільки горожан польської републики і кождий з них перед державою рівний і може навіть бути президентом держави. І дійсно: не було ніякої постанови польського права, що українець не може бути президентом держави! А проте яка була дійсність?

Коли на західно-українські землі стали з корінної Польщі насилати кольоністів, які, оселювані на розпарцельованих фільварках Західної України, мали зробити той край країною з польською більшістю, то в Варшаві у соймі говорили українським послам: Чого нарікаєте, чиж це переслідування, чи не рівність? Нема в державі ніякого права ні заборони, щоб Антек Побожни не міг оселитися на Поділлю біля Тернополя зі своєю 10-головою ріднею, бо так само добре ваш Петро Задорожний може перенестися на захід до Познанщини та там дістати теж приділ ґрунту на парцеляції. Чи він — говорили — конечно мусить дістати розпарцельовану землю в Галичині чи на Волині? І дійсно пропонували українським парляментаристам, щоб ширили думку переселення українських селян зі Західної України на розпарцельовані фільварки Познанщини. І то тоді, коли і одної грядки не міг український мужик купити на парцеляції фільварків у Східній Галичині.

Таке саме говорили й українському вчителеви, чи урядовцеви, який домагався праці, а не хотів міняти свого обряду як признаки української національности. Казали йому — йди там на захід, цеж одна держава і всі громадяни в державі рівні.

На перший погляд, для далекого чужинця, виглядало, що тут все в порядку, але переочувалося одну справу, що українець це не відокремлена одиниця, але член окремої етнічної збірноти, українського народу, оселеної від правіків на українських землях, звязаний з тою землею сентиментом і минулим. Не є для нього байдужною річю, де він буде жити, бо він член українського народу, що від століть живе на цій українській землі. Тому він не хотів, щоб та земля змінила етнічне обличча, щоб він своєю еміґрацією на захід ще сам прискорював процес спольщення Західної України. Ось так глядячи на Польщу, то в ній не було й сліду з етнічної демократії, а була нерівність в трактуванню народів.

Така сама нерівність була теж під румунською окупацією. Там знова українців вважали тільки за зукраїнщених румунів, яких треба відукраїнщити. Одна є Румунія як держава, так само й один є румунський нарід. В імя тої засади в Румунії не признавали українцям права мати свої школи, конечно працювати на Буковині чи в українській частині Басарабії. Кого не звільнили з праці, того перекидали далеко на румунську корінну територію. В Румунії теж не було етнічної демократії.

Чи в Советах є етнічна демократія?

Тепер в Америці дуже часто в політичних промовах, як і в пропаґандивній червоній та червонавій літературі, заєдно повторюється фраза, що Совети прямо в ідеальний спосіб розвязали питання етнічної демократії; що там усі народні ґрупи рівні, що там немає ніяких дискримінацій зогляду на етнічну приналежність.

Річ природна, що це така сама правда, як з етнічною демократією в Польщі, чи в Румунії. Советська адміністрація, куди більше второпна від царської, добре зрозуміла, звідки грозить небезпека для цілости російської імперії. Ця небезпека лежить саме у національнім питанню Советського Союзу; тому повела вона таку національну політику, яка небезпеку розпаду Росії на національні держави робилаб неможливою. Політика ця лежить у цьому, що витворюється внутрі держави та заграницею позори, що всі етнічні ґрупи в Советах рівні, а рівночасно йде до найменших подробиць передумана національна політика, щоб ці народи винародовити та зросійщити і на все забезпечити цілість та єдинонеділимість російської імперії.

Першим таким способом це генеральна засада, що в цілому союзі зміст, себто душа культури, має бути соціялістична, хоч форма може бути етнічно українська, білоруська, тощо. Іншими словами, українець нехай забуде про цілу тисячлітну традицію українського народу, а нехай приймає нову соціялістичну, себто інтернаціональну к у л ь т у р у. Може вона бути й ширена українською мовою. Це засада в теорії, а в практиці українець має забути свою українську традицію, але не має забути такої традиції москвич; навпаки,, його національна традиція має бути принята як власна українськими людьми, нехай навіть й буде в українській мові. Тим чином по українськи вчать, пишуть і виховують, що Петро В. добродій українських мас, а гетьман Мазепа, невдатний визвольник України, це зрадник.

Большевики теоретично завели рівність всіх етнічних ґруп, яких нараховують біля 150. Рівними стали — і якесь там сибірське племя, що має 20 тисяч душ, без ніякої народної минувшини та на найнижчім цивілізаційнім рівені і рівним з ним перед центральною московською владою є український, 45-міліоновий нарід зі старшою культурою ніж московська. Всі ви рівні, кажуть, тай рівно вас трактуємо, що є свідоме доведення справи до абсурду.

Таке сибірське племя не має виробленої власної мови тай каже: вчіть нас конечно по російськи, без тої мови ми не всилі обійтися. Таке племя немає людей до адміністрації, тому їм помагають з Москви тай присилають москвичів на адміністраційні посади. Про такого автономічного премієра азійської якутської републики, москвича з Сталінґраду, згадує й Вилкі у своїй відомій книжці.

За взором якоїсь там якутської републики, або й ще нижче цивілізованого племени, і в Україні заводять другу урядову російську мову, яка випирає з практичного життя українську мову, так само як в Якутії якутська сама сходить зі сцени через життеві вимоги. Українська мова лишена десь там по селах, щоб в тій мові величали царя Петра за ласкавість для України, але в практичному життю, в урядах, в партії, в союзах робітничих, панує російська мова, включно до посади премієра „Української Держави" тов. Хрущева. Українська мова і мріяти не може, щоб на цій самій Україні могла рівнатися з мовою „старшого брата", себто з російською мовою.

Не говоримо вже про це, що українців в армії, в адміністрації, у війську а навіть кольоністів українських розпорушується свідомо по цілім Советськім Союзі, так само, як Польща хотіла поселювати українців в Познаньщині чи на Поморю, щоб ослабити українців на українських землях.

Отже і в Советськім Союзі немає ніякої етнічної демократії, бо етнічна демократія неможлива й немислима без політичної та соціяльної демократії. В Советськім Союзі нема політичної демократії, бо не нарід рішає про всі справи, тільки диктат комуністичної партії; тому й немає там й етнічної демократії. Немає в Советах соціяльної демократії, бо економічно там далеко не рівно випосажені українці та москвичі.

Хто з американців говорить про етнічну демократію в Советах, той упав жертвою фікції про рівність етнічних ґруп в Советах, одної із фікцій, яких повно в Советськім Союзі.

ОЛ. ЛУГОВИЙ — Права автора застережені

ЧОРНІ ХМАРИ ІЗЗА ПРИПЯТИ

Історична повість з часів Хмельниччини.

54)

Не стало вже у засіках ніякого поділу. Не було вже ким командувати. Кожний бився сам за себе. Побіч невідомого козака стояв з мушкетом сотник, полковник. З гуртком невідомих стояв наказний гетьман. Поранені набивали мушкети. У часах слави і перемог, так і тепер, у останньому бою єднала їх всіх одна думка і одне бажання — недопустити ворога у межі України, виправдати довіря надане їх товаришами, там, на далеких Галицьких полях, виконати завдання на них наложене гетьманом України і народом. Погинути і тілами своїми шлях ворогови загородити.

Ворожий огонь змагався. Все більш і більш козаків переставало стріляти. Ворожі кулі густіше пролітали по засіці, цокалися у дереса, відбивалися й летіли далі шукати жертви. Оборонців засік по груди закривала стіна трупів. Пораненних тому було мало. Поцілений в голову чи груди козак схиляв лише голову й зістався стояти так, як стояв живим, спершись на стіну мертвих побратимів, не випустивши з холодіючих рук спрямованого на ворога мушкета. Замовк старий покозачений шляхтич, овруцький полковник Іван Бруяка; в око вгодила йому литовська куля. Поник головою поцілений у груди його швагер і побратим, молодий сотник першої сотні, Михайло Овруцький - Швабе, забагато висунувся він над стіну, міряючи якогось ворожого достойника, згинув сам з смертельним оловом в грудях, з поціленим ним литовським вельможею одночасно. Погинули нечисленні козацькі старшини, гинули оборонці козаки. Надходила неминуча смерть.

Обіч наказного гетьмана звалився поцілений гарматним ядром сотник Федір Шапко-Хотольський, гетьманів приятель і прибічник. Молодому, повному сили і життя синови поважного войськового витебського відорвало обі ноги. Відорвало стрільно, забите у ґарматне дуло може кимось з його близької рідні і ним виміряне.

Аж ось і наказний гетьман відчув пекучий біль коло серця. Вхопився за груди й почув, що мліє. Одежу залляла гаряча шляхетна кров. Сперся на трупи і з зусиллям вихилився, щоб в останне поглянути, як далеко ще ворог. У цей мент друга ворожа куля впилася в обличча, під праве око, пробила шию й впала безсило. А на неї впало обважніле тіло непритомного козацького вождя.

Вістка про смерть гетьмана рознеслася між нечисленними оборонцями у тій хвилі. І зразу у всіх опустилися руки. Поглядали в глиб лісу, де залишено попривязуваних козацьких коней. Не стало того, хто давав їм наказ і розпорядок, і зразуж почули себе осиротілими, безрадними. Душі опановував жах смерти. Здавалося, все вже втрачено і виходу для козацтва нема.

Та почулися розважні слова наказу. То полковник Пішко заспокоював козацтво, повідомляв, що він, в імени наказного гетьмана перебирає команду і відповідальність за дальшу долю козацтва і дальший спротив. І козацтву полекшало на душах.

Темніло. Армія Радзивила у сутінках забралася за Лоївку. Ще наказний гетьман самий доглянув змалілі литовські ряди, горби трупів. Відступу литвинів козацтво не завважило, у перший мент, та й не було вже чим стріляти.

У темряві недобитки стяглися ближче до місця, де лежав наказний гетьман. Тихо звенів голос полковника, запевнюючого про недалеку вже допомогу від гетьмана з заходу. Сумніви і страх перед страшним завтра ущухли. А полковник Пішко запевняв далі. Казав, що ворог не наважиться засік у друге атакувати, занадто великі страти поніс він у останньому бою. Коли ж би інакшого виходу не було, то він лісами виведе козацтво за Припять, до Чорнобиля. Мусить, однак, повідомити полковника Подобайла. Не лишатиж його ворогови на поталу.

Наче у потвердження запевнень полковика Пішка за Лоївкою занялися огні. То литовська армія у страху перед козацьким нічним нападом запалила стоги сіна й хати.

Козаки з засік оглядали околицю, сподіваючись побачити литовську сторожу. Але нікого не доглянули. Обережно вийшли з засік, дійшли до місця, звідки литовська армія вела останній, вечірній бій, назбирали трохи пороху й куль у забитих і верталися, так нікого й не бачивши. Сказали полковникови Пішкови.

Над залитим кровю тілом козацького вождя у відблиску пожежі тінями схилялося козацтво. Радилися — поховати його тут, у нездобутих ворогом засіках, чи відпровадити у Київ, де поховають його під мурами Софії з почестями, ним більше від когоб не було іншого заслужених? Забрати наказного гетьмана від поляглого козацтва велику заподіялоб кривду. Разом билися й погинули — разом і спочивають — вирішили. Скрізь бо українська земля свята, скрізь поливалася кровю своїх дітей вже від віків.

Наказний гетьман несподівано застогнав. Ще нижче схилилися жалем оповиті смутні обличча суворих бойців. Суятилися, грубим полотном завязали його рани. Ледви помітним рухом руки поманив гетьман до себе полковника. Пішко схилився, щоб краще чути. Сильним, на диво, голосом видав вожд свій останній наказ: — недобиткам козацьким засіки залишити. Полковнику Пішкови доручив довести їх до Чорнобиля, під прикриттям Припяти, стримувати можливий ворожий наступ. Сумно виходили з засік козаки. Живі виходили, а боронити козацьких засік позіставили мерців.

(Дальше буде).

Безпеченство на домашному фронті

Американський громадянин не найгірший ворог для себе. Від часу нападу на Перл Гарбор до 1. січня 1944. р. було вбитих в американських промислових підприємствах 37,600 робітників, а в тому самому часі згинули на фронті проти німців і японців 32,073 американських вояків. В усіх нещасливих випадках, в 1943. р. було, в фабриках, на вулицях, згинули 94,500 мужчин і жінок.

Щоб найти спосіб забезпечити американців перед непотрібними випадками смерти дома, відбули свою конвенцію в Ню Йорку „робітники безпеченства". Їх прибуло на конвенцію поважне число, бо аж 5,000 осіб і вони уладили виставу під закликом: „Перемога над випадками". На конвенції виявилося, що їхня боротьба принесла успіхи. Упродовж року число смертельних випадків змаліло на півтора відсотка в порівнанню з минулим роком, а на 7 відсотків у порівнанню з 1941. р., не дивлячися на те, що роботи зросли вчасі війни непомірно, а між робітниками було багато недосвідчених жінок або непривичних до змінених відносин мужчин. З другого боку час, втрачений через смерть робітників є такий, як би його втрачено через замкнення фабрики на один рік із 150,000 робітниками.

Треба робити вправи в забезпеці перед випадками!

Конвенція придумала способи організованої акції проти смертельних випадків. Підприємства треба поставити під нагляд і приневолити їх учити своїх робітників, як берегтися нещастя. Мусять бути окремо настановлені „сторожі" безпеченства. Не ті, про яких ми маємо поняття, що вони лише довлять людей і саджають їх до вязниць, але такі, що сповняють ролю ангелів-хоронителів над кожним робітником. Треба великого числа таких сторожів, бо наприклад рік 1943. виказує, що припадки в робітнях трапляються один на 14 осіб, і то такі випадки, що роблять людину неспосібною до праці.

Яка шкода виходить з цього для воєнної продукції, на це звернув увагу майор ґенерал Тамес А. Тері з другої команди служби. Він завважав, що робітників меншає, а потреби в продукції зростають. Нема іншої ради, як ратувати людею перед випадками і то не лише от так, під примусом, але для самої справи. Друга команда служби, згадав ґенерал Тері, пішла так далеко, що видрукувала брошуру під наголовком: „Аксидентс ар ковзд" („Випадки мають свої причини"). Брошура показує на певний плян, як можна недопустити до випадків і взиває управителів підприємств, щоб випробували цей плян у себе.

Один схід до будинку — велика притока до припадків.

Інтересне відкриття виказав суперінтендент будинків Консолідейтед Едисон Електрик, Р. А. Лемерс. Він звернув увагу на значіння одного сходу при вступі до будинків. Коли в будинку є більше сходів, людина звертає на них увагу і бережеться. Але, коли є лише один схід, то мало хто звертає на нього увагу і тому то так часто люди пошпотуються на одному сході, нераз навіть смертельно. Він радить, щоб замісць одного сходу, вставляти лагідне підвищення („рампу") до будинків і це само вже запобіжить випадкам.

Капітан з Прибережної Сторожі Г. С. Шеперд виказав, як він ратує моряків від смерти на морю вчасі випадку. Він прийшов до висновку, що моряків треба так довго вправляти вживати ратункові лодки, доки вони не привикнуть автоматично вскакувати на них. Як приходить дійсне нещастя, тоді вони роблять це так, начеб це була забавка і ратують своє життя без труду. — Фабрика цинку з Ню Джерзі показувала, як можна обмежити смертельні випадки через уживання світляного металю в певних точках, а компанія Дю Понт прислала цілу низку різних колірових знаків, як осторогу перед випадками. До кожного коліру є доданий клич, котрий треба вивчити робітникам напамять, як от: „Файр протекшен — ред", або: „Прікошен — блу" — значить: „цього матеріялу не вживай — він має синій колір" і т. п.

Перша організована програма.

На конвенції складено першу в Америці програму для забезпеки і її підтримує тепер уряд. Ще в р. 1941. вибрано Краєву Раду Безпеченства на заклик президента Рузвелта. Ця рада занялася провіркою розміру нещасливих випадків і не дуже важна праця. Рада впливає тепер на всі місця воєнної продукції і подекуди зменшує випадки на 68 відсотків. Випадки по домах зменшилися на 21 відсотків, а на вулицях теж маліють. Підприємства, які дістають замовлення від уряду, мусять підписати теж правила для забезпеки перед випадками і зобвязання, що будуть їх придержуватися. Комісія для Збереження Робучої Сили витренувала досі 50,000 опікунів безпеченства, які діставали пересічно по 96 годин науки і вправ. А як це оплачується в практиці, на це вказують такі факти:

Одно підприємство перед кількома літами платило по $70,000 річно як винагороду за випадки („компенсейшен"), на 4,000 наємців. Коли фірма ввела в себе програму безпеченства і підвищила кількість робітників до 5,000, платить винагородження за випадки лише $25,000 річно, отже лише четвертину цього, що платила давніше, коли взяти під увагу приріст числа робітників. Таких випадків є багато, але всі вони зводяться до такого самоог висновку. Треба лише звернути увагу робітників на потребу ратувати своє життя, а управителям на потребу зберігати число робітників, потрібне до продукції. Не шкодить пригадати їм теж на зменшення коштів виплати нагород за випадки.

ЖЕРТВИ НА ПРАЦЮ УКРАЇНСЬКОГО КОНҐРЕСОВОГО КОМІТЕТУ

На цілі Конгресового Комітету жертвували: Анна Карпчук з Філядельфії, Па., переслала $15 від жіночого Т-ва св. Юра; Іван Федан з Арнолд, Па., прислав $39, а саме, від Українського Горожанського Клюбу $25, а $14 зложили: Т. Филипів і І. Федан по $5, а по $1: В. Коваль, І. П. Федан, І. Сорока й С. Дмитрів. Далі жертвували: Марія Максимчук з Фреквіл, Па., $2, а С. Романський й П. Малицький з Бруклина, Н. Й., також по $2.

Американські індіяни у війні

Тепер живе в Америці біля 360,000 індіянів, поділених на яких 200 племен і ватаг, з яких 163 вважається „головними племенами". Вони розмовляють більше як 35 мовами і діялектами тих мов та живуть розкинені майже у всіх стейтах. Половина індіянськгоо населення Америки живе в Оклагомі, Аризоні й Ню Мексико. Більші ґрупи індіян находяться також у стейтах Каліфорнія, Колорадо, Вашинґтон, Монтана, Міннесота, обидві Дакоти, Висконсин і Норт Каролайна.

В минулу війну з малощо меншого числом індіянського населення тільки 8,000 брали участь в боях, чи взагалі служили в армії. Індіяни тоді не мали горожанських прав, так що в армію попали тільки добровольці. Вони відзначились на полях бою і це було одною з причин, що кілька років пізніше конґрес признав всім індіянам повне американське горожанство.

В цій війні індіянських хлопців асентирували, як всіх інших американців. Їх тепер у війську поверх 23,000. Велика частина їх служить в боєвих частинах і находиться вже на фронті.

Звиклі до життя серед дикої природи, знайомі з її примхами і знаками, вправлені в сліжці, розвідці і засідках, вони творять часто дуже цінні відділи у частинах званих „командос". Вміють підходити ворога, заскакувати його, збирати вістки про нього та передавати їх головній команді. Два індіяни того самого племени можуть преспокійно розмовляти зі собою по радіо чи телефоном про свої боєві спостереження і не боятись, що японці їх підслухають. Хочби й підслухали, то нічого не зрозуміють.

Армія використовує ці природні здібности індіян і вони вже віддали військовій силі Америки неабиякі услуги. Не диво, що багато з них дослужились вже офіцирських ступнів, а один з них є навіть ґенерал-майором.

Коли індіянський рекрут збирається на війну, його племя виправляє його з відповідними обрядами. Індіяни племени Навахо називають таку прощальну вечеру „знаки", племя Сію „віддачею", а племя Якіма „святом довгого дому".

Близько 30,000 індіянів заняті у воєнних індустріях при будові літаків, автомобілів, приладжуванні харчів, одягу та амуніції. На фармах і „ренчах" індіянські „кавбої" випасають потрібну для мясного постачання худобу. Індіянські жінки служать при Червоному Хресті та у військових помічних жіночих відділах.

В 1942-му році індіянські резервації виплекали городовини, збіжжа, худоби, і дробу, та наловили риби, разом вартости 21 міліонів долярів, крім того, що вони зужили для себе. Вони виплекали овець, з яких вовна вистачила на обмундіровку повної дивізії та ще одного полка війська.

Так найстарші американці беруть участь в цій війні. Є це перший раз, що вони під кожним оглядом вповні рівноправні з рештою населення. Та це теж є перший раз, що Америці приходиться воювати з ворогом, якого головна наука є, що людина людині не рівна, коли вони різної раси і походження. Білі, чорні й червоношкірі американці на полях бою доказують, що воно не так.

Загальна Рада — ФЛІС.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ТЕЖ І ІМ ТРЕБА ПОМОГТИ.

Одна з українських ґазет у Канаді подала недавно до відома, що в польськім корпусі ґенерала Андерса, який бореться тепер в Анґлії, є 80 відсотків вояків з тих частин „Польщі", які тепер хоче забрати Росія. Ґенерал Андерс, це польський ґенерал, а його корпус це частина так званої польської армії.

Знаємо, що велике число українців були приневолені служити в польській армії. Що вони не робили це з доброї волі, це певне. Адже бувший польський вязень хіба не зголосився до польської армії тільки тому, щоб служити полякам за те, що всадили його до тюрми.

Західні українці не признавали польських окупантів за своїх господарів; вони не бажали собі, щоби хтобудь опікувався ними, а бажали і бажають самі бути господарями на своїй землі, рядити самі собою.

Українська газета, подаючи, що в польськім корпусі є мабуть багато українців, додає: „Видно, українці воліли вступати до польськоз армії ніж гинути в советських таборах для полонених". Так сказано, бо ціла та польська армія рекрутується головно з тих, що були вивезені большевиками на Сибір. Виходить, що й українці не хотіли гинути в советських таборах. Любов до життя спонукала їх вступити до польської армії, щоб вирватись в першу чергу зі советських таборів, де їм загрожувала неминуча смерть. Одинокий рятунок вони бачили в зголошенню до польської армії. І так вони зголосились до цієї армії. А може й якось їх туди звербували. Як було, точно не знаємо.

Та тепер ті вояки звертаються до чесних українців із просьбою їх порятувати. Вони пишуть, що не бажають бути в польській армії, де їх трактують як „бидло".

Вони боролись і будуть боротись проти націстів, одначе не бажають боротись побіч тих, що їх зле трактують і виявили себе недвозначно недрузями.

Чи не моглиб вони бути тепер включені, наприклад, до одного із британських, американських чи канадійських корпусів?!

Якщо вони так недвозначно заявляють, що не бажають бути у польськім війську, чи не требаб їм помогти звільнитися із цього війська?

П. Хомяк, Канада.

ЯК СКЛАДАЮТЬ ЮВИЛЕЙНИЙ ДАР „СВОБОДІ"?

Дальші жертви зложили на „Ювилейний Дар „Свободі":

Від. 26. Союзу Українок Америки в Дітройт, Міш., $10; бр. св. Петра й Павла з Куртис Бей, Мд., від. 81. У. Н. С. на місячних зборах 26. березня зложили: з братської каси $10, Д. Любунець і В. Чачка по $5, Й. Приймак і А. Химяк по $3; А. Блауцяк і М. Крисоватий по $2; І. Іванюк, Е. Виницький, Я. Семанюк, А. Бартох, І. Кравчук, І. Ракочий по $1; Невідомий $1. Разом $37.00.

Анна Залевська, Асторія, Н. Й., $1; Михайло Куриляк з від. 321. У. Н. С. у Фінікєвил, Па., $2; Марія Каліста з Колдейл, Па., $1; Лев Білик з від. 94. У. Н. С. ім. Маркіяна Шашкевича, $2; з від. 325. У. Н. С. в Брукліні, Н. Й., зложили по $1: С. Романський, Е. Біленький, В. Пискляк, П. Малицький.

З роковин на Ювилейний Дар з Балтимор, Мд.: В неділю 2. квітня ц. р. рідня і знайомі уладили несподіванку в день уродин пані Анни Чорній. При забаві гості складали побажання й дарунки, між якими був і дарунок грошевий. Ювилятка, що все радо жертвує і працю і гріш на культурно-національні чи релігійні цілі, щиро всім подякувала за несподіванку, але грошевого дарунку для себе не приняла, а запропонувала, щоб цю суму і складку від інших вислати на Ювилейний Дар „Свободі". Всі радо згодилися і складка вийшла так: Петро Семенків $10; Теодор і Анна Чорній $5; Магдалина Кир і Василь Захарків по $1. Разом $17. („З цеї нагоди бажаю „Свободі" святкувати 100-літний ювилей із сто тисяч членами, свідомими цього, що „Свобода" як ясна зоря присвічує і вказує, кудою нам іти в тім бурхливім життю. — Гість").

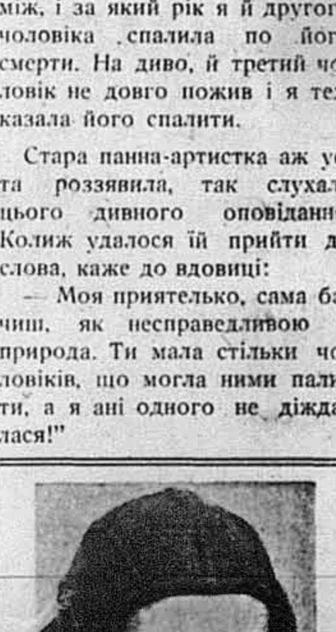
Несправедлива доля.

Стара панна, колишня артистка, діждалася несподіванки. На відвідини до неї прийшла її приятелька, вдова. Розбалакалися. Каже вдовиця:

— Щоправда, я не чуюся така самітна, як ти. Я вийшла заміж вчас, а як незабаром мій чоловік помер, я казала його спалити. Я знову вийшла заміж, і за який рік я й другого чоловіка спалила по його смерти. На диво, й третій чоловік не довго пожив і я теж казала його спалити.

Стара панна-артистка аж уста роззявила, так слухала цього дивного оповідання. Колиж удалося їй прийти до слова, каже до вдовиці:

— Моя приятелько, сама бачиш, як несправедливою є природа. Ти мала стільки чоловіків, що могла ними палити, а я ані одного не діждалася!"

КАПІТАН РИЧАРД ДЖ. БОНҐ, син фармерів з Поплару, в стейті Висконсині, найкращий пільот на південно-західньому Пацифіку. Він збив уже 25 ворожих літаків.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

А. Т. К., Дітройт, Міш. — Дякуємо за спис імен тих польських біженців, що прибули до Мексика. Там, як виглядає, мусять бути теж і українці. Вказують на це такі прізвища як „Богдан Дацків", зі Львова, чи такі як Шрам, Стоцький, Кисілевська, Волинець і т. п. Як оголошують, з ними можна скомунікуватись через польське посольство в Мексико.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ.

Свято Тараса Шевченка.

Дня 26. березня б. р. наша громада відсвяткувала 83-літні роковини смерти незабутнього кобзаря Тараса Шевченка, в галі Українського Народного Дому при 181-183 Фліт вулиці.

Свято отворено американським гимном, котрий відспівав діточий хор під управою В. Ґели.

Вступне слово виголосив наш парох, о. сов. В. Лотович. Представив цілющий вплив Тарасових поезій на освідомлення українського загалу, перетворення загулюканих, поневолених мас до визвольницьких змагань, котрі то маси тому 25 літ спромоглись „встати" і хоч на короткий час, „пірвати кайдани" неволі і створити свою Суверенну Соборну Українську Республику. Цитуючи уривки з Тарасового Заповіту бесідник підчеркнув три головні думки-бажання нашого Кобзаря:

Перше: велику любов поета до України, де поет просить, щоби поховати його „Серед степу широкого на Вкраїні милій". Друге: бажання, щоб поховавши його визволили Україну. І тому кличе: „Поховайте, кайдани порвіте". Трете бажання: „І мене в сімї великій, в сімї вольній, новій не забутьте помянути не злим тихим словом".

І так наша громада старанням парохії св. Петра і Павла і хору ім. Лисенка старається виповнити хотяй малу частину Тарасового Заповіту, святкуючи рік-річно Свято Тараса Шевченка.

Дальше в програму свята входили: хор діточий під упр. В. Ґели, котрий відспівав вязанку пісень, переплітаючи діточими деклямаціями, котрі підготовили С. С. Василіянки.

Хор ім. Лисенка під упр. В. Ґели вітспівав „Заповіт" Вербицького, а барітонове сольо відспівав Марцель Вагнер, мол.; а далі: „Бодай тая степовая могила" і „Шумить, гуде дібровонька". Соля виконали: п-на Люба Ковальська і п-на Мелянія Милянович, з кількома наддатками при акомпаніяменті п-ни Ольги Дмитрів.

Деклямацію „Гамалія" виголосив п. М. Петрищин. Трилітній хлопчик Іван Гутер (внук пані Барна) виголосив маленький віршик, відважно і виразно.

Реферат д-ра Л. Мишиги представив Шевченка як загально-людського ґенія, якого ідеали повинніб промовляти до душі й розуму американського народу більше ніж до якого другого народу в світі. Говорив, що Шевченка не можна вважати виключно визвольником українського народу, бо вчитуючись в його твори ми мусимо завважити, що він був борцем за вселюдські ідеали і за свободу всіх угнетених світа.

Свято закінчено українським гимном „Ще не вмерла Україна".

Тепер пару слів до шановної авдиторії, себто до присутних гостей.

Правда, галя була тим разом досить заповнена, хоч на такому святі як Шевченка не повинно бути ні одно порожне місце на галі. Але настрій? Думаю, що далекий від святочного. Це дуже гарно, що родичі приводять своїх дітей, бо вони повинні з малку привикати до участи в таких святах. Але теж треба в такому випадку дбати, щоби малі діти поводились як на Святі Тараса Шевченка, а не як на балі! Подібне можна сказати і про декого з старших...

Осип Логин.

ДІТРОЙТ, МІШ.

Гостинний вечерок 26. відділу С. У. А.

Членки 26. відділу СУА, оцінюючи визначну працю своїх бувших урядничок, влаштували в їхню честь гостинний вечерок, а це в честь предсідниці М. Прокопович; рек. секр. К. Хомяк; касієрка Н. Байло; фін. секр. М. Джозеф; кор. секр. А. Михальчук. Гостина відбулася в четвер 24. лютого ц. р. в Українській Хаті при Ґрейлінґ вулиці.

На вечерок прибуло поважне число членкинь, не зважаючи на те, що многі працюють при виробі воєнного знаряддя.

Вечера була зладжена на український лад. Занялись нею, наші щирі та працьовиті господині: Ю. Кульчицька, О. Солотка, М. Ткачук, Г. Бабій, М. Владика, А. Зенюк, К. Бук, та Ґурула. А по вечері заступниця предсідниці на цей рік, гр-ка М. Будор, отворила програму влучною промовою, пояснюючи значіння такого вечерка та покликала на першу бесідницю громадянку А. Михальчук. Вона докладно зясувала цілорічну працю бувших урядничок та підкреслила, що між урядом і членками була спільна кооперація і тому власне праця відділу під кожним оглядом була успішною. Згадала про уладження 6-ти підприємств. З них придбано до каси $861, з чого видано $593 на різні цілі як американські так українські. Додаючи до цеї суми членські вкладки, в касі остає $600, з чого призначено $200 на повоєнну поміч українцям та закуплено сто долярового бонду Державної позички. Притім навела успіх Святого Вечера, з котрого прийшло чистого доходу $200, котра то сума не є влучена в загальнім приході, бо це вже відбулося в цім році, але ще під проводом цих самих урядниць; сказала, що хоч наші членки працюють в фабриках, то всеж таки ще находять хвилю часу і для громадської праці.

Відтак говорила пані Шандак. Вона в своїй довшій промові піднесла заслуги бувших урядничок. Казала, що урядниччки своєю уплянованою працею заохочували до активности усіх членок, а культурними вечерками та відчитами на різні теми давали пізнавати членкам, що вони повинні добре дбати про удержання дому і родини, але також інтересуватись і народними справами. Дальше покликувано до слова інших членок 26 відділу СУА, і вони висказували щирі слова для бувших урядничок.

Відтак покликувано до слова бувших урядничок, котрі дякували за таке гарне приняття і заявляли свою готовість до дальшої співпраці. Предсідниця гр-ка Прокопович, котра осталась нею і на цей рік, сказала, що зачинається збірка на американський Червоний Хрест, то членки повинні в цій збірці взяти активну участь. Згадала, що в минулім році членки 26. від. СУА зібрали на А. Ч. Х. $2,100, як також зібрано понад $300 на „Вор Чест".

Також піднесено на цім вечерку справу закупна бондів, яку веде тепер Український Конґресовий Комітет і зараз же виповнено кілька аплікацій та рішено вести аґітацію в цій так важній справі.

На прикінці програми провідниця, цього вечерка пані Будор візвала членок до збірки, з котрої вислано $15 на самостійну пресу СУА „Наше Життя". А на 50-літній Ювилей українського щоденника „Свобода" рішено вислати $10.

Ось так закінчено цей гостинний вечерок в честь наших урядничок, які тепер певно будуть ще краще працювати в користь 26. відділу СУА та взагалі для кожної українсвкої справи.

Катерина Хомяк,
секр. 26. від. СУА.

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ

Дня 16. березня 1944 р. помер у 71. році життя
ІВАН МИХАЛЬЧИК,
член Бр. св. Петра і Павла, від. 195 У. Н. Союзу в Піксхіл, Н. Й.
Покійний походив з села Рябі, пов. Балигород, Західна Україна. До У. Н. Союзу вступив у 1908 році. Полишив 2 сини, 2 дочки і 4 внуки. Похорон відбувся 20. березня, гр.-кат. церкви на католицький цвинтар. — В. Й. П.!
А. Блуняк, секр.

Дня 25. березня 1944 р. помер у 68. році життя
МИХАЇЛЮ МАДАРАШ,
член від. 13 У. Н. Союзу в Водервлит, Н. Й.
Покійний походив з села Одрехова, повіт Сянік, Галичина. До У. Н. Союзу вступив 1895 року. Полишив у смутку двох братів Василя і Фецька та сестру Ксеню Буршин. Похорон відбувся 28. березня. — В. Й. П.!
І. Урбан, секр.

СТАВЛЯТЬ ПЕРЕД СУД ЗА ЗМОВУ В ПРОДАЖІ АЛЬКОГОЛЮ.

НЮ ЙОРК. — Федеральна влада поставила перед суд змовників, які хотіли втримати високу ціну деревного алькоголю. В тій ціли створили вони організацію, до якої вписалося 21 підприємств, що виробляють цей алькоголь. Вони разом представляють 95 відсотків алькогольної продукції. Деревний алькоголь дуже потрібний при виробі стрільного пороху, отже тепер має попит. Під судом стане 32 визначних урядовців різних корпорацій.

ПІДПИРАЙТЕ БИЗНЕСМЕНІВ, ЩО ОГОЛОШУЮТЬСЯ В „СВОБОДІ", А ТИМСАМИМ ПІДІПРЕТЕ „СВОБОДУ".

КУПУЙТЕ ВОЄННІ БОНДИ

КОЖНИЙ СВІДОМИЙ АМЕРИКАНСЬКИЙ УКРАЇНЕЦЬ ПОВИНЕН БУТИ ЧЛЕНОМ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

ТАРЗАН, ч. 950. Вісти від націстів.

Тарзан приказав Зілі й Слимови вертатися до табору, і самий скоро зявився там з двома націстичними уніформами.

У ці уніформи він зодяг кукли, і на них Тарзан навчав львів атакувати так зодягнених людей.

Ще він переводив вправи, коли до табору прибіг гонець, що наглядав за ворожим табором. „Післанець прийшов до них, і вони викрикували", сказав він.

Тарзан насупився. „Я мушу піймати когось з них живого, аби дізнатися, чому вони так раді".